

REGGELŐ.

Pesten csötörtökön januarius 11^{kén} 1838.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is vált-hatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' fekete ember.

(Folytatása.)

„Ne nyugtalankodj barátom — mondá Báry az asztalnál ülő idősebb — ne emészd magadat. Tudod, hogy György villám szokott lenni, ha sükerrel járhat, 's Nagy sem szokott maradozni. De bizonynyal hidegben, részvétlenül utasítottak-el. Azonban bizton hiszem, hogy soká már nem késhetnek. —

A' kürt szava, melyet már hallánk, Báry szavait mintegy igaz-lólag megharsant.

„Nem mondám, — folytatá szavait; — ez bizonyosan György lesz. Adná ég, hogy ohajtott sükerrel térne vissza; de én most is azt mondom, ellenkezőtől félek.

„Éppen azért küldém őt Schwendihez — mond a' kapitán, ki-nek nyugtalansága csillapulni kezdett — hogy szónoklati tehetségét rajta megpróbálja. Ha ő nem végzett vele sükerrel, más valaki még ugy sem.

„Ha valami rablásra, vagy bizonyos kincs elvitetésére szállítottad volna-fel, nem kételkedném; de most midőn csatára hívod, nem reménylek.“

„Ne ítélj előre! Én még mindig a' legjobbat hiszem, 's mig csak végképp' el nem tűn minden reményem, kétkedni nem szokásom.

Most az előteremben lépések hangzottak; az ajtó felnyílt, 's Kárácson belépe.

„Valahára! — kiáltá a' hévvel elébe lépő Magócsy. — Ugyan hol késtel ennyire, midőn tudod, milly sürgető s a' dolog?

„Nem rajtam mult nagyságos ur! Mennyire ismersz, tudha-tod, hogy ott, hol a' haza java vagy csak személyes érdeked forog is kérdésben, inkább szél- mint csigalábakon szoktam jární. Kése-delmeknek Schwendi az oka. Három napig kellett reá várakoznom, mig a' Szepességből előjött. A' haza érkezőhez pedig csak tegnap

délfelé juthattam-be hatodszori magam jelentése után. Izeneted elmondásakor lelkem nyelvemen ült; szenvedő embertársaim 's a' dult haza sorsát élénken, meghatólag festém előtte, annyira, hogy némelyek a' körülte állók közül, kiknek társaságában elfogadott, megindultnak látszottak. De ő hidegen 's gunyos mosolylyal hallgatá végig beszédemet. Midőn szólni megszűntem, hangos kaczajra fakadt, 's ördögi vigyorgással ezeket mondá: „nincs egyéb baja uradnak? No lelkemre! ezért kár volt téged ide küldenie. Segédet, neki, most, a' szolnoki bey ellen? Ha ha ha! hisz a' vasgyuró Báry maga fölemészthetné az egész szolnoki várőrizetet. Mondd jó legény uradnak, hogy zsoldosaimat most fontosabb szolgálatra használom, egy harczzjáték elrendezésére, melyet némelly lengyel barátain kedvökért adok, 's ha uradnak kedve van egy szál kelevézt törni, szívesen látom; más részét pedig legényeimnek azon bor-adó beszédésére küldém-szét, melyet honfiaiok, megadni vonakodnak. Jobb, ő is nyugodtan ül, ha a' bey őt nem nyugtalanítja. — E' sátáni gunykaczajtól kísért beszéd annyira felzavará epémet, hogy kezem akaratlanul buzogányomra esett, 's csak kevésbe mult, hogy embertelen agyát a' vasgömbön el nem hoztam. Czinkosai közül azonban némelyeket pokolra zaklaték! — Es most elbeszélé forgói kalandját. — Mérsékelém tehát magamat, 's noha hazám-nak nagyobb mételyét már nem ölhetem-el, azon gondolat, hogy itt koczkára tett életemmel máshol többet használhatok, vérem csilapitá, és megvető tekintettel hátat fordítván, a' vérszopó zsarnokot oda hagytam.

„Hogy a' villám sujtsa még poklok alá a' gyáva czudart — orditá kitérve Magócsy, kinek képen Kárácson beszéde alatt a' boszú, düh, harag 's békétlenség váltva küzdöttek — ünnepet, most ünnepet! midőn minden tenyérnyi földre a' gyötrött népnek vérkönye hull; harczzjátékokat most, midőn a' pogány csapat valódi harczzjátékával vérpatakokat áraszt; adót ez inséges időben, midőn a' csigázott népnek lelkén kívül ugy sincs egyebe, de még az sem övé, az is istené vagy sátané! Harczzjáték! adó! ünnep! ha ha ha! O hogy ez adó-bor fojtson-meg; ez ünnep szövéténekei lobogjanak koporsódnál; e' harczzjátékban ömöljék-ki fekete véred!

E' leghevesebb indulattal kimenydörgött szók után eltikkadva rogyott egy székre; mellje erősen hánykódott, mintha a' benn dühöngő boszúnak 's elkeseredés tusájának szűk tér volna üreben; szemeibe, melyek elébb vadul forogtak, nagy könnyecseppek tódulának, 's feje hátra hanyatlott.

Báry részvevőleg lépett szenvedő barátjához, 's őt kitelhető lágy hangon vigasztalni igyekezék: „ne epeszd magad annyira a' felett,

mit eleve tudhatál, mit én megjósoltam; de hinni nem akarád. Csak váratlan események rázhatják-meg a' nagy lelket; minek következeit előre bizton gyaníthatja, mint már megtörténtet kell vennie. Várjuk-el Nagyot! ő tán kellemesb tudósításokat hozand, mint szegény Györgyünk; ámbár én tőle sem sokat várok, a' Magyar is hidegebb már felei iránt, 's pártokra szakadva inkább idegen ügyekkel bajlódik, mint hazájáéval.

Most a' toronyőr kürtje ismét megharsant. Magócsy felegyenesedett, 's mintha elgyengülését szégyenlené, élénken felszökék, 's ablakhoz lépett megtekintendő, ki érkezik; 's ha idegen vendég (mert ingerült helyzetében vendégre, vagy más valami tárgyra, mint a' haza java, gondolni sem akart) eligazíthassa. Azonban az ajtó megnyílik, 's egy halvány ifjú, egyszerű, minden czifrázat nélküli keskeny ezüsttel szegett barna öltözetben belép, a' jelenvalókat illedelemmel üdvözölvén, a' várkapitán elébe megy; ki feszült figyelemmel várta a' tudósítást; de kérdezni nem akart, nehogy ismét olly iszonyúan csalattassék reményében, mint előbb.

„Nagyságos ur — kezdé az ifjú — fájdalommal emlitemugyan, de meg kell tennem, utam sükeretlen volt. Több várurhoz, több hatalmashoz szóltam-be, szándékomat előadva, 's elmondva, hogy az ügy őket is érdekli: de némelyik hidegen vállat vonita; más azt monda, mért oltsa ő akkor a' szomszéd falu tűzét, midőn önnön épületét is veszély fenyegeti; harmadik azt kérdé, lehet-e haszonra számítani? negyediknek házi bajai vannak, 's országi ügyekbe nem akar ereszkedni; ötödik még kikaczagott, hogy a' köznép ügye annyira érdekel, midőn téged senki nem háborít; hatodik végre kipirongatott, mit alkalmatlankodom neki illy hasztalanságokkal. Én átkot mondvá magamban az elfajult népre, vérző szívvvel haza iramlottam.

„Igaz tehát, — mond Magócsy hosszú szünet után elnyomott boszúval 's a' mély keservnek hangján — mit magamnak, mit keblem legtitkosabb gondolatának sem akartam hinni; igaz tehát, hogy e' nép, melly világokat hódíthatott volna, végképp' elfajult; igaz, hogy legkisebb szikrája nincs bennök a' hősi szellemnek; igaz, hogy a' részvét 's emberiségből csak olly parányi rész sem szorult elvetemült szívökbe, mekkora egy porszemnek századik része lehetne. O hazal illy szülötteid puhasága vágta rajtad a' mohácsi sebet; illy szülötteid részvéttlensége hozta földedre a' pogány zsarnokot; illy szülötteid gyávasága 's nem egyezése fogja eltörölni földről a' magyar nevet; illy szülötteid fognak pogány járom rabjává tenni.

„Lásd barátom — monda Báry — mióta az önzés ördöge földünkre szállt; mióta a' Magyar, a' részvéttlenséget, haszonlesést, kincsvágyot 's polgártársai sorsával nem gondolást a' külföldtől eltanulá,

nemzetünk egy földön fekvő tehetetlen ember lett, kinek a' törzsöktől minden tagja el van választva; ujjak a' kéztől, kar a' testtől, fő a' nyaktól, szív a' mellől. Minden tag él, lóg, mozog, működik ugyan; de nem egyben, nem egy érzetből, 's így nem egy akarathól is. Teszem, ha a' láb viszket, azt akarja, hogy a' kéz megvakarja; de ez akkor éppen az orron babrál; vagy ha az orron legyek szemtelenkednek, 's az azokat elűzhető kezek akkor éppen a' lábot csiszolják (mert a' szétdarabolt testnek minden tagja folytonos viszketegségben van), már nem segítenek egymáson; ezért nem kelhet-fel a' test is; mert a' tagok nincsenek izmok, idegek — az az összehangzó akarat — által összekapcsolva. Ezért tesz mindenik ön tetszése szerint; ezért fog a' senyvedő test, míg csak egy lélek nem izgatandja a' tagokat, örökké földön fekvő maradni. Nem büszkeség, nem önhánytorgatás mondatjavelem e' gyász jó szókat, hogy hazánk 's vele a' magyar név nem sokára, tán velünk sirba szálland; de ha a' gyászos multból és szomorú jelenből következtetni lehet valamit, e' gyász-időt óriási léptekkel látom közelgni; és a' haza romsírján mi vagyunk utósó Magyarok, mi vagyunk a' sirkövek, melyekre a' kor véres vésővel vájja eleink emlékeit."

"Azt ne adja Isten! 's nem is történik — monda nemes hévvel Magócsy — hogy e' nép, melly annyi vérzivatar között szerzett magának hont, illy gyáván, gyalázattal 's illy nyomtalanul essék-el: ha esik, esésének nagy 's földet rázónak kell lenni. Ha már idegen segédre nem számolhatunk, vivjünk magunk erejéből, míg karunk csak fegyvert tarthat; 's ha elesünk, teljesített kötelességünknek szép tudásával halunk. Most mindenért mindent merni a' nagy cél mellyre törekednünk kell. Mint kémeim meghozák, e' napokban Kuczuk bey Kövesdre szándékozik rablás végett jőni. György a' megrohanó előcsapat vezérletét rád bízom! menj, 's intézd-el dolgaidat!"

Kárácson, ki a' kapitán beszéde alatt nyugtalanul tekintgetétszét, mint valakire vigyázó, neve említésekor keze hatalmas csapással esett fegyverére, melly nagyot zörrent, 's e' szavakkal: nagyságos ur, ha Isten segít, odvukba riasztom a' vérengző tigriseket — magát meghajtva távozek.

A' másik apród vett parancsa után hasonlólag távozek.

(Folytatása következik.)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

B a k o n y b é e l.*(Folytatása.)*

A' bakonybéli helységnek nagyobb része éjszak-keletnek fekszik az apátsági épülettől, és néhány csinosb lakházat kivevén, mellyek az urasághoz tartozók, a' többi olyan, millyen egy magyar faluban lenni szokott. Lakosai, kiknek számuk jelenleg mintegy 1045-re megy, eredetükre nézve többnyire tótok, és tán németek is; ma mindnyájan magyarok 's romai katholicusok, és noha egy rettenetes vadonnak lakói; de elég szelidek és értelmesek; a' becsület-érzés bennök nagy, és semmitől úgy nem rettegnek, mint a' testi büntetéstől, mellyet akármi más áldozattal igyekeznek elkerülni, élelmöket jobbadán faszerszám készítéssel és kereskedéssel szerzik-meg, rakhelyeket tartván jelesb városainkban, u. m. Pesten, Pozsonban, Győrött, Fehérvárat 's a' t. mellyeknek vásárjaikat szorgalmasan látogatják, honnan szép nyereséggel térnek vissza. Fogyván honunkban a' szerszámfa, nyaratszaka Somogyországba, sőt tót országba is át költöznek fa végett, 's csak késő ősszel fordulnak vissza. Készítenek pedig különösen teknyőket, villákat, lapátokat, talicskákat, 's több effélet vas szerszámokkal, mellyeket nagyobb részint tót nevezetekkel bélyegeznek, bebizonyításaul annak, hogy ők eredetileg tótok voltak inkább, mint németek. Nem kevesen találkoznak az öregebbek között most is, kik eldődek kedves emléke fentartásaért tót nyelven beszélnek némellykor. -- A' szén- és mész-égetést a' szomszéd helységbelieknek, különösen az ugodiaknak engedik. Termesztményeik többnyire tavasziak: árpa, zab, tavaszi rozs, legbővebben burgonya és kender, ámbár a' föld őszi rozsr 's buzára is alkalmas.

A' helység rétjeivel, legelőjeivel, szántóföldjeivel és erdejével összesen mintegy negyedfél ezer holdra terjed, holott alapításakor maga az erdő négy ezerre terjedhetett; de háborús időkben idegen kezekre jutott nagyobb része. Az erdő leginkább bükkös, kevés cserrel, jávor és körössel; most kezd tenyészni az ujonan ültetett és vetett fenyves; hajdanában volt sok hársfa is, de ez, mint legalkalmasb a' szerszámokra, régen földolgoztatott már. A' mindig friss viz, és legelő jótékonyaságából marha és sörtvés nagy számmal tartatik; dög itt ritkán uralkodik. A' csavargásaitól nevezetes Gerencze-folyam apró hallal és jó ízű rákkal bővelkedik.

A' bakonybéli lakos erdeit és mezejének némelly részeit különös nevezetekkel is bélyegzi: így egy délnek fekvő domb *Fidelis dombjának* vagy rétjének hivatik, alkalmasint egykori birtoko-

sától Perger Fidelistől; az e' mellett levő részt bitang'nak mondja; továbbá, alsó felső mező, szömörce-rét, balaskó máskép hármass határ, uj-erdő, vall, belegrád, holománny vagy hudi 'sa't. (Folytatása következik.)

HAZAI HIRLELŐ.

Sopronban kisdédóvó intézet alapittatik. —

A' nagy lelkű 's illy intézetnek valódi hasznát belátó Soproniak legközelebbi időkben e' czélra két ezer pengő forintot gyűjtének össze. Egy ugyan azon intézet pénztárának szaporítására adatott tánczmulatságból ezer pengő ft. vétetett-be. Mgos Festetics László grófnak hitese szül. Hohenzollern-Hechingen herczegné 180 p. ftot méltóztatott ajándékozni az intézetnek. E' pénzekből már az iskola számára szállás is vétetett, 's így biztat a' remény, hogy jövő tavaszra az intézet folyamatba tétethetik. A' városi nemes tanács már is épületi anyagokat ígért az iskolához, 's remélhetni, hogy a' község is örömet nyújtand ápoló kezét. A' ki tudja, hogy e' honunkban lábra kapott jótékony intézet mintaul szolgált az ausztriai birodalmi hasonló iskoláknak, méltán örvendhet annak szaporodásán, kivált ha megfontolja, milly nagy jótétemény, ha az otthon tehetetlen, különösen a' szegény dolgozó néposztálynak egyébiránt utszán elvaduló 's henyeségben hányatott apró gyermekei illy intézetben felvi-gyázat alá juthatnak; így korán tisztasághoz, rendhez, ajtatossághoz, hasznos időtöltéshez, testgyakorláshoz 's tanuláshoz csak játszva szokhatnak a' nélkül, hogy szülőik, kik szinte egész napon kézmunkájik után járnak, aggodalommal volnának szülöttjeik iránt.

Mértékletlenség következménye. — Kovács György, 33 éves, 's bélai (Esztergam vármegyében) bérés, több pajtásával mult deczember 20-ki délután Párkányból ittas fővel indult hazafelé. A' muzslai vendégszerető akkor is nyílt hegyi-pinczék azonban magukhoz vonzották jó kedvű béreseinket, hol újlag garadra öntöttek, 's pedig az ujonan szivárgott pálinkából. Alkonyattal végre csakugyan Bélának készültek nehézkes béreseink; de Kovács György nem tudott megválni a' szives muzslai hajléktól. Sötéttel kezdé utját, még elég szilárd léptekkel. — Azonban hovatovább jobban ámitván őt a' szesz, először is utját téveszté; a' hideg eső egészen átjárta, végre a' szántóföldeken egy kan-túráson arczra bukott, 's a' szegény! ott meg is dermedt. Ábrázatja, tárt-keze, lába a' sárba fagyott. Másnap találtatván-meg, hasztalan volt minden orvosi segély. — Vajha illy szomorú esetek nagyobb mértékletességet terjesztnének!

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjárat. Az uj év első napjaiban Dunánk nemcsak annyira tele lön jéggel, hogy jan. 3-kán 's 4-kén a' budai 's pesti posták nem küldethettek által a' két városba, hanem a' Duna vize is egészen a' part felületeig rendkívüli gyorsasággal úgy megáradott, hogy már 4-kén reggel több mélyfekvésű pinczékbe viz szivárga-bo. 5-kén reggel a' Duna jege megállott, ámbár egy kétszer alább is mozdult. Az alacsonyabb pesti partokra itt olt már a' viz is kiönte egy pár lépésnyire. A' budai vízi város alja — viz alatt áll. 7-kén mára' jég hátán járás megnyittatott. Jan. 5—6-ka közt igen mély hó esett. Az idő az óta folyvást lágy. Városunk népsége készül a' Duna kiáradására. Az ut-

szákon ladikok állanak. A' félbeszakadt közlekedés, a' posták elmaradása sajnosan éreztették velünk az álló hid hiányát, melynek hasznát az egész honra nézve már ez utóbbi körülmény is világosan bizonyíthatja.

KÜLÖNFÉLE.

Furcsa nászi-ügyek. Bizonyos N. ur Lyonban elhatározá, hogy nőt veend; azonban vagy nem talált magához hasonló szépségű hölgyet, vagy egyiknek javai sem érték-fel övével, vagy más valami visszaidéző ok jöhetett közbe, mert mind azok, kiknek ajánlá kezét, ezt megveték. Boszúval telve elhagyá tehát Lyont, hol őt ocsmány, unalmas, de e' mellett igen fukarnak tarták, 's néhány hónap előtt az iseri kerület fővárosába ment. Grenoble falai közt, bizonyos társaságban, egy szép fiatal hölgyen akadtak-meg N. szemei, kit személyével boldogítani magában eltökélé. Nem merjük ugyan állítani, hogy fennebb említett ur a' hölgynek tetszett volna, de ez mind e' mellett is elfogadá ajánlatát. A' jegyváltás megtörtént, a' lakodalom napja visszavonhatlanul meghatároztaték, midőn N. urat fontos ügyek néhány napra Lyonbaszóllíták. Alig érkezik haza, mátkájának szülőitől levelet kap, melyben tudtára adatik, hogy hozzá hasonló ember leányuknak kezét soha sem nyerendi-el, 's hogy egy uttal a' jegypénzt is visszaküldik neki: „ne kívánja ön — így szóllt tovább a' levél — elhatározásunknak okát feszegetni, mert azt ön jobban tudhatja; minden más akárkinél.“ — N. ur azonban minden válasz helyett az alább következő számadást küldé a' volt mátkához olly fenyegetéssel, hogy fizetni nem akarás esetében őt törvényszék elébe idézendí. Sajnáljuk, hogy e' jeles számadásból némi adatok elvesztek; azonban mit kezünkhez kaphatánk, hiven közöljük:

Postapénz — — — —	2 fr. 50 Cen.
Négy ut Grenoblera a' gyorskocsi impérialeján 4 fr. 25 centimejával — — —	17 — —
Egy utközben elveszett selyem hálósüvegért A' „követ“ czimű hételban tett költségek	2 — 75
18 nap alatt, 5 fral — — — —	90 — —
Csizmatisztogatónak — — — —	3 — —
Hidpénz 's egy pohár czukros viz — —	— — 75
Borotválkozásért — — — —	3 — 50
A' 25 nap alatt kiadott pénznek kamatja —	100 — —
A' szívfájdalmakért, melyeket az elvesztett ifjú hölgynek emléke támaszt keblében — —	150 — —
Fáradság pénz a' tizenötszöri mátká látogatásért — — — —	75 — —
Kárpótlás reputatiojaért — — — —	150 — —
Egy pár kesztyű, melyet a' mátká a' felpróbálásnál eltépett — — — —	2 — 50
Különféle apró kiadások — — — —	5 — —
Összesen —	602 — 50

A' fizetni nem akaró hölgy a' grenoblei polgári hatóság elébe idéztetett. E' nevezetes pernek következeseit közlendjük szép olvasónéinkkal, kiknek hasonló kéroket nem akarunk kívánni.

Angol-posták biztossága. — Londonban, parlamenti határozás következtetésében a' mult napokban jelent-meg egy nyomtatott jegyzék 81 (!) félives 's két szeletes lapon! melyen az 1829-dik évtől 1836-dik év végeig London, Dublin és Edinburgba címzett's pénzzel terhelt elveszett leveleknek sora áll. Számuk csak mintegy 12.000-re megy, 's a' bennök elveszett pénz-zé négy millio tallerra!! és csak 28 esetben (12.000 levél mellett) kapattak postahivatalok az elsikasztáson, így tehát csak ez esetben ítélthettek kár-terítésre. De nem is csuda; az igazság vak, Merkur pedig a' megölt Argus-nak 100 szemével bír, és e' mellett még gazságát fedező szárnyakkal is!

EMLEKMONDÁS.

É l e t.

Az ember él, hal. — Gazdagot és szegényt,

Koldust, királyt egy sirba nyel a' halál.

Volt, 's nincsen: és megmondva léte,

Por vala, por leszen, a' mi csak por.

De a' ki jót tesz, 's nemzeti érdemek

Által jeles lesz, holta után is él;

Mert tette él a' föld porának,

Tette hat a' maradékra által.

KISFALUDY SÁNDOR után K. H. K. J.

Félre értés. Keserű érzés ólom-súlylyal nehezkedik a' lélekre, mi-dőn tetteink nemes czélzása félreértetik, 's midőn egy szép 's egy boldogító remény helyett sivatag, lelketlen valót talál utjában a' cselekvő.

B. JÓZSIKA MIKLÓS után S. KAROLINA.

Remény a' hitnek és kívánságnak csudálatos vegyitéke. Innen van, hogy e' három olly könnyen foly által egymásba: innen van, hogy egyik, mint másik, szülhet szenvedélyt és születhetik szenvedélytől; 's ilyenkor a' józan észszel függésben nem lévén, annak kormánya alá nem tartozhatik. Azért kész azzal harcza szállani, 's ennek következtetésében vagy győz és el-sülyeszt, vagy legyőzetik ugyan, de maga után a' feldult kebelben keserű nyomokat hagy.

KÖLCSEY FERENCZ.

H a s o n s z ó - r e j t v é n y.

(Homonymie.)

Hogy ha már ez évet érted

De ha más értelmem' veszed

Hiúsággal felhagyhatsz;

Keress-fel hon keblében;

Mert különben agg fejedre

Hajdanta híres vár voltam,

Csak kacaját és gunt vonhatsz.

Most kis város Hevesben.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: törzs-könyv.

Figyelmeztetés. — E^o lapoknak ama t. pártfogói, kik előfizeté-sük megtételével elkéstek, értesítettnek, hogy azokat mennél előbbi meg-rendelés után még teljes példányban nyerhetik az idei első számtól kezdve.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.